

Javaslat
a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Értéktárba történő felvételhez

Készítette:
Prof. Dr. Barna Gábor

A handwritten signature in blue ink, reading "Barna Gábor", positioned above a horizontal dotted line.

Kunszentmárton, 2016. augusztus 12.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslattevő (személy, intézmény, szervezet, vállalkozás) neve:
Prof. Dr. Barna Gábor

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó adatai:

Név: Prof. Dr. Barna Gábor

Levelezési cím: 1114 Budapest, Bartók Béla út 37. I/7.

Telefonszám: 20/920 6122

E-mail cím: gaborbarnadr@gmail.com

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. a nemzeti érték megnevezése

Seres Katalin írói munkássága és naiv festészete

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:

agrár- és élelmiszergazdaság egészség és életmód épített környezet

ipari és műszaki megoldások **kulturális örökség** sport

természeti környezet turizmus és vendéglátás

3. A nemzeti érték föllelhetőségének helye:

Kunszentmárton

4. Értéktár megnevezése

települési **tájegységi** **megyei** külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Szülőfaluja a Kunszentmártonból kivált Mesterszállás, de szülei és a kiterjedt rokonság révén kunszentmártoninak vallotta magát. A tanyavilágban született 1922-ben, itt nőtt fel. Ebből a paraszti világból kitörni vágyó, lázadó gyermeklány és később már felnőtt nő életét *A pusztai vadóc* című önéletírásából ismerhetjük meg. Egy jórészt eltűnt társadalmi osztály és életmód utolsó emlékének szánta könyvét. Ez a paraszti világ alakította gondolkodását, formálta viselkedését és a mindkettőt meghatározó normákat. Vágyott egy másik, az egyéniséget jobban elismerő, a képességeket jobban kibontakozni hagyó, segítő másik világba. A család tiltakozása ellenére elérte, hogy a Miasszonyunkról nevezett Szegény Iskolanővérek rendjének tagja legyen mint apáca, dolgozó nővér, rendi nevén Mária Avita. A családragénynek is tekinthető döbbenetesen őszinte önéletírásból nemcsak a paraszti sors, az alföldi tanyavilág ismerhető meg, hanem a rendek működését, a korlátozásokat, a szerzetes nővérek hányatott életét is bemutatja.

A szerzetesrendek feloszlata után dolgozott házi cselédként, gyári munkásként, plébánián házvezetőnőként és kántorként, a hozzátartozóit segítő nővér életét élte. Öreg napjaiban visszakérült egykori szerzetesrendjébe Debrecenbe, a Svetits Intézetbe, ahol 83 éves korában elhunyt.

A zene, a rajzolás és az írás mindig foglalkoztatta, érdekelte. Egyiket sem tanulhatta, s csak minden más kötelességének teljesítése után gyakorolhatta. Naiv művészetét írásaiban, képein a szociográfiai, néprajzi hitelesség jellemzi. A kunszentmártoni Alsó temető kálváriájának stációs képeit ő festette újjá.

Képeiből 1992-ben, 70. születésnapjára az Albertinumban, a Keresztény Értelmiségek Szövetségének székházában kiállítást rendezett Erdélyi Zsuzsanna és Sinkó Veronika. Az ünnepséget megtisztelte látogatásával Göncz Árpád, akkori köztársasági elnök is. További kiállításai: 1995 Mesterszállás, 2002 Naiv Művészek Múzeuma, Kecskemét, ezt Varga Mihály akkori pénzügyminiszter nyitotta meg.

Erdélyi Zsuzsanna szakértői közreműködésével előbb egy rövid interjút, majd kétrészes portréfilmet készített róla Szemadám György a (H)arcképek című sorozatban, amit a televízió be is mutatott.

(Tóthné Barna Mária)

A pusztai vadóc maga a Szerző, Seres Katalin, a paraszti világ kötöttségeiből kitörni vágyó, abból ki is kerülő gyermeklány. Am ez a paraszti élet és kemény törvényei alakították gondolkodását és formálták viselkedését. Vágyott egy másik, az egyéniséget jobban elismerő, az egyéni képességeket kibontakozni hagyó és kiteljesedni segítő szabadabb élet után, ahol nemcsak a kíméletlen fizikai munka és a vagyon az ember egyetlen értékmérője, ahol az ember nem annyira kiszolgáltatott. A pusztai életből kiszakadó "vadóc" a vastörvényű tanyai világtól távol került ugyan, ám egy hasonlóan szigorú szabályok szerint elrendezett életbe és közösségbe jutott: a Miasszonyunkról nevezett Szegény Iskolanővérek rendjének lett tagja, apáca, dolgozó nővér, rendi nevén Mária Avita. Bár ez a világ sok vágyott értéket közvetített számára, szeretetre és függetlenségre vágyó egyéniséget ismét csak gúzsba kötötte. Életrajza, családregegye ezért szinte semmi másból nem áll, mint a különböző kultúrák, értékrendek konfliktusainak, az egyéni célok és az elvárások, a szabályok ütközésének leírásából. A megnevezések sorozatából. Örökös áldozathozatalból. Sok-sok nehéz, kevésbé magasztos, döbbenetes, szinte hihetetlen, ám mégis megtörtént eseményből, és sok lélekemelő, lelket szabadító lírai pillanatból. S mindezt egységes stílusban, nagyszerű helyzet- és jellemábrázoló erővel írta meg a Szerző. A pusztai vadóc egy olyan embernek a története, "aki bizalommal kapaszkodott az Isten kezeibe". Emlék és emlékeztető a családnak, a mesterszállásiaknak, tanulság az Olvasónak. (Fülszöveg: Barna Gábor)

6. Indoklás az értéktárba történő fölvétel mellett

Seres Katalin kimagasló tehetségű naiv művész, akinek írói tehetsége a népi írókéval egy szinten említhető. A pusztai vadóc című regényében elsősorban az asszonyi/női paraszti sorsot mutatja be drámaian megragadó módon. Az általánosítható vonásokon túl a regény Kunszentmárton és térsége 20. századi életének is emléket állít irodalmi szinten. Seres Katalin a 20. század egyik kiemelkedő naiv művésze, népi írója, ezért indokolt a kistáji és megyei értéktárba fölvétele is.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Seres Katalin: *A pusztai vadóc*. H. és é.n.

Barna Gábor: Előszó. *A pusztai vadóc*. H. és é.n. 9-15.

Tóthné Barna Mária: Seres Katalin (1922-2003) apáca, naiv festő. *Tiszazugi Füzetek 9. Jeles kunszentmártoniak*. Kunszentmárton, 2006. 63.

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális .
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat.

Szemadám György a (H)arcképek című sorozatban portréfilm Seres Katalinról.

SERES KATALIN

A PUSZTAI VADÓC

Antikvrium.hu